

פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה הפיתוח והתכנון המרחבי

מועד קיץ תשע"ד/2014
שאלון 575, 204
נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

הפיתוח והתכנון המרחבי, קיץ תשע"ד/2014**1. מדדי פיתוח**

א מיון המדינות שבטבלה לשלוש קבוצות, על פי רמות הפיתוח של כל מדינה קביעת רמת הפיתוח ונימוקים:
קבוצה 1 - מדינות מפותחות- פינלנד וסלובניה
הנימוקים:

- התמ"ג לנפש גבוה.
- תוחלת החיים ארוכה.
- שיעור המועסקים בחקלאות נמוך מאוד.
- שיעור משתמשי האינטרנט גבוה.

קבוצה 2 - מדינות פחות מפותחות/ מדינות בתהליכי צמיחה- ברזיל, דרוםאפריקה
הנימוקים:

- התמ"ג לנפש בינוני
- שיעור מועסקים בחקלאות נמוך יחסית.

קבוצה 3 - מדינות תת-מפותחות/ נחשלות -סנגל, וייטנם.
הנימוקים:

- תמ"ג לנפש נמוך מאוד.
- שיעור המועסקים בחקלאות גבוה מאוד.
- שיעור המשתמשים באינטרנט נמוך מאוד.

ב. מגבלות של המדדים:**מגבלות של המדד תמ"ג לנפש:**

- המדד לא מביא בחשבון את הרווחים של אזרחי המדינה בחו"ל.
- התמ"ג לנפש הוא נתון ממוצע, ולכן מקבלים נתונים השונים ממה שקיים במציאות. (לדוגמה: כשעושר רב מרוכז בידי קבוצה קטנה של עשירים, התמ"ג לנפש יהיה גבוה, אף שרבים מהתושבים אינם נהנים ממנו).
- המדד מחושב בדולרים - בין המטבע המקומי של המדינה המסוימת לבין דולר ארה"ב. היחס בין מטבע מסוים לבין הדולר אינו משקף את המחירים האמיתיים של הסחורות והשירותים במדינה

מגבלות של המדד שיעור מעסקים בחקלאות:

- קשה להגדיר מי נחשבים "מועסקים בחקלאות":
- מספר אנשים העוסקים בחקלאות בלבד / אנשים שהחקלאות היא רק חלק מפרנסתם /
- מי שמתגורר ביישוב כפרי / מי שמתפרנס מחקלאות / מי שחי בכפר ומשכיר מכונות לחקלאי.

מגבלות המדד משתמשי אינטרנט:

- יש מדינות בעולם שמגבילות את אזרחיהן ואינן מאפשרות להן שימוש חופשי באינטרנט.
- קיים קושי להשיג אינפורמציה על מס' המשתמשים באינטרנט.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HighQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

ג. מבנה גילים מבטא רמת פיתוח של מדינה:

- ככל שקבוצת האוכלוסייה היצרנית/מפרנסת/תומכת/נושאת גדולה יותר מקבוצת האוכלוסייה הנתמכת/לא יצרנית/נתמכת רמת הפיתוח של המדינה גבוהה, וככל שקבוצת האוכלוסית*יה הנתמכת גדולה יותר מקבוצת האוכלוסייה התומכת רמת הפיתוח של המדינה נמוכה.

הסבר לקביעה :

- האוכלוסייה היצרנית נושאת על גבה את האוכלוסיות הנתמכות (קשישים וילדים) יחסי התלות בין הקבוצות כלומר גודל כל קבוצה מכתוב את מידת הלחץ המופעל על קבוצה היצרנית ועל יכולתה לספק צרכים של האוכלוסייה הנתמכת: מזון, מדור, חינוך, בריאות...

2. |טביעת רגל אקולוגית

- א. טביעת הרגל האקולוגית גבוהה במיוחד ביבשות האלה: אמריקה הצפונית, אירופה, אוסטרליה.
טביעת הרגל האקולוגית נמוכה במיוחד ביבשת אפריקה.

ב. הגורמים להבדלים בטביעת הרגל האקולוגית בין היבשות הם:

- באמריקה הצפונית, באירופה ובאוסטרליה רמת החיים של האוכלוסייה גבוהה ולכן צריכת המשאבים כגון: אנרגיה, מים, מזון, חומרי בנייה וחומרי גלם למוצרים שונים גדול יותר.
- הפסולת שהאוכלוסייה מייצרת משימוש במשאבים הרבים רבה, ומכאן שטביעת הרגל האקולוגית גדולה במיוחד.
- באפריקה רמת החיים של האוכלוסייה נמוכה ולכן צריכת המשאבים קטנה וכמות הפסולת שהאוכלוסייה מייצרת. ומכאן שטביעת הרגל האקולוגית קטנה במיוחד.

- ג. חשוב לצמצם את טביעת הרגל האקולוגית משום שמשאבי כדור הארץ מוגבלים וצמצום של טביעת הרגל האקולוגית יאפשר לקיים גם את צרכי הפיתוח של הדורות הבאים.

פעולות הנעשות על מנת להשיג מטרה זו:

- קידום של מדיניות ציבורית סביבתית במדינות מפותחות שתביא לצמצום זיהום המדינות הפחות מפותחות
- פיתוח של מדיניות ציבורית סביבתית באמצעות מוסדות וארגונים בין-לאומיים ארגונים ירוקים, ממשלות וארגונים בינ"ל
- פעילות של ארגונים ירוקים לא ממשלתיים ברחבי העולם/ המגזר השלישי- NGO, גרינפיס, החברה להגנת הטבע
- פעילות מדעית בין-לאומית המאפשרת מתן תחזיות לתרחישים המתארים את עתיד האנושות והעולם.

3. סחר עולמי

- א. מגמה הנראית בטבלה: עלייה בהיקף הייצוא של סחורות ושל שירותים בעולם.
הגורמים למגמה :

- ריבוי טבעי וגידול באוכלוסיית העולם.
- עלייה ברמת החיים של האוכלוסייה וגידול בבקושים למוצרי צריכה.
- חתימה על הסכמי סחר בין מדינות בעולם: ארגון הסחר העולמי, הסכמי סחר אזוריים ועולמיים.
- הקמה של ארגונים בין-לאומיים לעידוד סחר חופשי (האיחוד האירופי, נפט"א).
- הסרת מכסים והגבלות על יבוא ממדינות בעולם.
- הסרת הגבלות על הסחר במטבע חוץ.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

- פתיחה של שווקים חדשים במדינות הפחות מפותחות.
- שיפור שירותי התחבורה בין מדינות בעולם.
- התפתחויות בתחומי התקשורת בין מדינות העולם.

ב. המושג "יתרון יחסי": כולת של עסק, חברה או מדינה לייצר סחורות או שירותים בעלות זולה יותר מאחרים בגלל יתרון מסוים. יתרונות יחסיים של אוסטרליה המאפשר לה להשתלב בסחר העולמי.

- באוסטרליה קיימים משאבי טבע רבים: פחם במזרח, ברזל במערב, זהב, ניקל אורניום בדרום.
- בכל רחבי אוסטרליה יש כבשים רבים וכמויות גדולות של בקר.
- האוכלוסייה איננה גדולה ולכן הצריכה של חומרי הגלם מועטה
- קירבתה להודו ולסין מאפשרת לה לסחור בחומרי הגלם

ג. ביסוס הטענה כי התרחבות הסחר העולמי פוגעת במדינות פחות מפותחות:

- הרווחים זורמים למדינות המפותחות.
- ניצול משאביה של מדינה פחות מפותחת בידי המדינות המפותחות.
- היווצרות פערים בין אזורי גלעין לאזורי שוליים בשל הפיתוח הלא אחיד ובעיקר של ערי נמל.
- פגיעה בשוויון ההזדמנויות - המדינות הפחות מפותחות נאלצו לפתוח את השווקים שלהן לסחורה מן המדינות המפותחות, בעוד שהמדינות המפותחות הגבילו את פתיחת השווקים ואת יבוא המוצרים ממדינות פחות מפותחות.
- הגדלת האי-שוויון - המדינות המפותחות ממשיכות להעניק סובסידיות להקלות ובכך גורמות לירידה במחירי התוצרת החקלאית. דבר זה פוגע במיוחד בחקלאים במדינות הפחות מפותחות מכיוון שבהן לא מעניקים סובסידיות לחקלאים, וכלכלתן מתבססת על יצוא התוצרת החקלאית.
- פגיעה בתחרות - המדינות הפחות מפותחות מתקשות לשווק את מוצריהן בגלל תשתיות תחבורה לקויות ורמת מוצרים נמוכה.
- זיהום סביבתי - חלק מן המפעלים המזהמים הועברו מן המדינות המפותחות אל המדינות הפחות מפותחות, ולכן גדלה הפגיעה הסביבתית במדינות הפחות מפותחות

4. יישובים כפריים.

א. גורמים שהשפיעו בעבר על המיקום של יישובים כפריים במרחב:

- קרבה לאזורים בעלי קרקע פורייה.
- קרבה לאזורים שפני השטח בהם מאפשרים פיתוח חקלאי (מישורים ועמקים).
- קרבה למקורות מים זמינים (נחלים, נהרות, מעיינות, אגמים),
- קרבה לאזורים בעלי בהם אקלים נוח.
- קרבה לנתיבי תחבורה (דרכים, כבישים ראשיים, מסילות ברזל) כדי לשווק את התוצרת החקלאית.

ב. מידת ההשפעה של כל אחד מהגורמים בסעיף א על המיקום כיום:

הגורם - קרבה לאזורים בעלי קרקע פורייה.

השפעתו לא השתנתה מכיוון שהקרקע היא משאב עיקרי לפיתוח חקלאות.

אפשר גם:

השפעתו פחתה מכיוון שאפשר לדשן את הקרקע באמצעות דישון וכל טייב אותה.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

הגורם - קרבה לאזורים שתנאי השטח בהם מאפשרים פיתוח חקלאי.

השפעתו לא השתנתה מכיוון שבאזורים הרריים יש שטחי קרקע מצומצמים, ובעמקים ובאזורים מישוריים יש שטחי קרקע נרחבים.

השפעתו לא השתנתה כי כיום קשה להשתמש במכונות חקלאיות באזורים הרריים.
אפשר גם:

השפעתו פחתה מכיוון שיש שיטות חדשות המאפשרות עיבוד קרקע באזורים הרריים, כולל חזרה לעיבוד חקלאי מסורתי בשיטת הטרסות.

הגורם - קרבה למקורות מים זמינים.

השפעתו פחתה מכיוון שאפשר להוביל מים בצינורות, לטהר מי ביוב ולהשתמש בהם כמי השקייה גם באזורים שאינם קרובים למקורות מים.
אפשר גם:

השפעתו לא השתנתה מכיוון שבמדינות תת-מפותחות אין ידע טכנולוגי ומשאבים כלכליים המאפשרים הובלת מים.

הגורם - באזורים ששורר בהם אקלים נוח.

השפעתו פחתה מכיוון שאפשר להשתמש בטכנולוגיות היכולות להתגבר על הקושי האקלימי כגון: חממות.
אפשר גם:

השפעתו לא השתנתה מכיוון שבמדינות תת-מפותחות אין ידע טכנולוגי ומשאבים כלכליים המאפשרים גידול בחממות.

הגורם - קרבה לדרכים, לכבישים ראשיים ולמסילות ברזל כדי לשווק את התוצרת החקלאית.

השפעתו לא השתנתה מכיוון שיש צורך באמצעי תחבורה לשווק את התוצרת החקלאית לשוק הצרכנים.,
אפשר גם:

השפעתו פחתה כי כיום גם יישובים מרוחקים מקושרים היום באמצעות דרכי תחבורה / אמצעי תחבורה.

ג. שני הדגמים של היישובים הכפריים המוצגים בתמונות, יתרונות וחסרונות שלהם:

תמונה 1 - דגם מפוזר

יתרונות:

החקלאי מתגורר קרוב לשטחי החקלאות.

הדגם מאפשר להגדיל את החלקות החקלאיות.

הדגם מתבסס גם על קירבה למקורות מים שחסכה בעבר הובלה של המים.

חסרון:

שטחי הציבור רחוקים מהתושבים הגרים בקצות הכפר.

תמונה 2 - דגם מכונס (מקובץ).

יתרונות:

קל לנהל ולארגן את חיי התושבים ולספק להם תשתיות ושירותים.

התפתחות לאורך כביש ראשי מקלה על התפתחות הדגם.

יתרון ביטחוני לכפר בדגם מכונס.

חסרון:

החקלאים המתגוררים במרכז הכפר רחוקים משדותיהם.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאילה, מרגע הרישום
עד הבחינה

5. משאבי אנוש

משאבי אנוש משמשים זרז לפיתוח הכלכלה - הסבר:

משאבי אנוש הכוונה לכלל הכישורים האנושיים בחברה מסוימת והשימוש בו יביא לצמיחה ברמת הפיתוח של המדינה.

- כוח אדם זול ובלתי מיומן מהווה גורם משיכה למפעלים עתירי כוח אדם. בסין יש שפע של כוח אדם זול, חרוץ ואמין.
- ככל שכוח האדם במדינה משכיל, מיומן ויוזם יותר, הוא יוכל להעלות את רמת הפיתוח של המדינה. ריכוז גבוה של כוח אדם מיומן ומקצועי שנוצר במקום מסוים, נעשה מוקד משיכה לפעילות כלכלית ברמה גבוהה ויכול ליצור מחזוריות של פיתוח וצמיחה,

תמונה 1

סוג המפעל: עתיר ידע.

המאפיינים של משאבי אנוש:

- כוח אדם מועט.
- כוח אדם בעל רמת השכלה גבוהה,
- כוח אדם בעל ניסיון מקצועי ומיומן.

תמונה 2

סוג המפעל: עתיר כוח עבודה

המאפיינים של משאבי אנוש:

- כוח אדם רב.
- כוח אדם בעל רמת השכלה נמוכה.
- כוח אדם בעל מיומנויות נמוכות.
- כוח אדם שעבר הכשרה מקצועית קצרה.

כלכלת יפן מבוססת בעיקר על משאבי אנוש מהסיבות הבאות:

- ביפן יש מעט משאבי טבע ו/או משאבי אנרגיה
- רמת ההשכלה גבוהה.
- קידוש ההשכלה כערך חשוב
- תשוקה לחדשנות ולקידמה
- אימוץ וקבלה של ערכים מערביים - הנהגת חינוך חובה.
- פיתוח התעשייה ביפן כחיקוי של המערב חייב התבססות על כוח אדם.

6. עיור

בשנת 1950 רוב הריכוזים העירוניים היו ביבשת אירופה.

בשנת 2025 צפוי שהריכוזים יהיו ביבשת אסיה.

הגורמים להבדלים:

- במדינות אירופה החל תהליך עיור במאה התשע עשרה בעקבות המהפכה התעשייתית, ובמדינות המפותחות פחות במזרח אסיה החל תהליך של עיור מואץ אחרי מלחמת העולם השנייה עם קבלת העצמאות ובסוף המאה העשרים.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

- במדינות אירופה מתרחש תהליך של פרוור ולכן יש ירידה באוכלוסיית הערים הגדולות.
- ריבוי טבעי גבוה בערי אסיה בהשוואה לערי אירופה.
- הגירה מואצת לערים בעולם הפחות מפותח מביאה לצמיחתן של הערים ביבשת אסיה.

קשיים שנגרמים מתהליך של עיור יתר במרחב העירוני

התפוצצות אוכלוסייה עירונית שביטוייה הם:

- צפיפות אוכלוסין (ומגורים) גבוהה.
- מחסור במקומות עבודה ועלייה בשיעורי אבטלה גבוהים.
- התפתחות של מגזר תעסוקה בלתי פורמלי, כלכלת בזאר.
- עומס על התשתיות של תחבורה, ביוב, מים, חשמל וקריסתן
- מחסור במקומות מגורים והתפתחות שכונות פלישה.
- עומסי תחבורה גדולים הגורמים לעלייה בזיהום האוויר והרעש..
- קושי לספק שירותים בסיסיים כגון חינוך ובריאות.
- התרחבות של אזורי מגורים לשולי הערים ובליעה של כפרים (זחילה עירונית).
- התגברות הפשיעה.
- בידול חברתי על רקע פערים בין עניים לעשירים.
- בעיות סביבתיות (זיהום אוויר, קרקע ומים).
- היווצרות מדרג עיר ראשה .

ג. יתרונות החקלאות העירונית במדינות הפחות מפותחות :

מקור מזון -תושביה העניים של העיר מתקשים לרכוש מצרכי מזון, והחקלאות העירונית מאפשרת להם לשמור על תזונה מאוזנת.

מקור פרנסה - את העודפים המתקבלים מן החקלאות העירונית אפשר להחליף במוצרים חקלאיים אחרים או למכור אותם כחומרי גלם או כמוצרים מעובדים.

תרומה חברתית - החקלאות העירונית מאפשרת לשלב אוכלוסיות חלשות, נשים, קשישים, וילדים במעגל העבודה, ולהעניק להם תחושת ערך עצמי.

גיבוש הקהילה המקומית וצמצום הניכור בין תושבי השכונה.

תרומה לאקולוגיה עירונית - שטחי החקלאות העירונית מתוכננים ומעובדים בשיטות עיבוד בנות קיימא, וכך הם תורמים לאיכות האוויר בעיר ולמראה הירוק שלה.

דישון והשקיה של שטחים אלה מאפשרים למחזר פסולת אורגנית ושפכים מקומיים.

צמצום קליטת החום של הבניין כאשר מגדלים על הגגות

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

חברונות:

- **זיהום משאבים** - חקלאות עירונית גודמת לעתים לזיהום הקרקע, המים והאוויר בשל השימוש בחומקי דיזון והדברה.
- יכוח האם קרקע בעיר המזוהמת מכל המפגעים העירוניים ראוייה לשימוש לגידולים חקלאיים
- **מפגע תברואתי** - החזקת בעלי חיים בצפיפות העירונית מהווה סיכון תברואתי -- הפצת גורמי מחלות.
- **בעלות על הקרקע** - יש חשש כי לאחר זמן ידרשו מגדלי בעלי חיים חזקה על הקרקע.
- **עלויות הקרקע** הגבוהות בעיר מעלות שאלה של כדאיות כלכלית כאשר מתכננים את שימושי הקרקע.

7. **חקלאות**

היגדים

הסבר	קביעה	היגד
תהליך זה איפשר לחקלאים לחיות בקירבת בעלי חיים ולהשתמש בהם ככוח עזר בבית ובמשק החקלאי. תרבות הצמחים נעשה לתועלת האדם.	נכון	במהלך המהפכה החקלאית הראשונה למדו החקלאים לתרבת צמחי בר ובעלי חיים.
חקלאות אורגנית מתחשבת בערכי טבע ושימור הקרקע. כך הקרקע נשמרת גם לצורכי הדורות הבאים.	נכון	חקלאות אורגנית היא סוג של חקלאות בת קיימא
המטרה הייתה לספק לחקלאים ציוד טכנולוגי, ידע לגבי שיטות השקיה, גידול, דיזון והדברה כדי שיוכלו להגדיל את כמות המזון ולא כדי להתחשב בסביבה.	לא נכון	המטרה של "המהפכה הירוקה" הייתה לשמור על הסביבה במדינות הפחות מפותחות.
השקיה מרובה גורמת לאידוי של המים ולהפרשת המלחים מהם	נכון	השקיה מרובה באזורים צחיחים עלולה לגרום להמלחת הקרקע.
המהפיכה הלבנה האיצה את השקעות ההון הגבוהות לרכישת טכנולוגיות, חומרי דיזון והדברה נרכשו בכמויות גדולות על מנת להגדיל את כמות היבולים	לא נכון	המהפכה החקלאית השלישית האיצה את השימוש במיכון חקלאי, ובכך תרמה להגנה על הסביבה
שיטה כזו משלבת בין הדברה כימית לאורגנית הנחשבת ידידותית יותר	כן	שיטת ההדברה המכונה "הדברה משולבת" היא ידידותית לסביבה.
בירוא יערות מפחית את כמות העצים. בכך נקלט פחות פחמ"ד שהוא הגז העיקרי האחראי להתחממות הגלובלי.	לא נכון	בירוא יערות, המאפשר לפנות שטחי קרקע לחקלאות ולמרעה, מסייע לצמצום הכמות של גזי החממה בכדור הארץ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעוריםלא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש**ספריית שיעורים**

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<